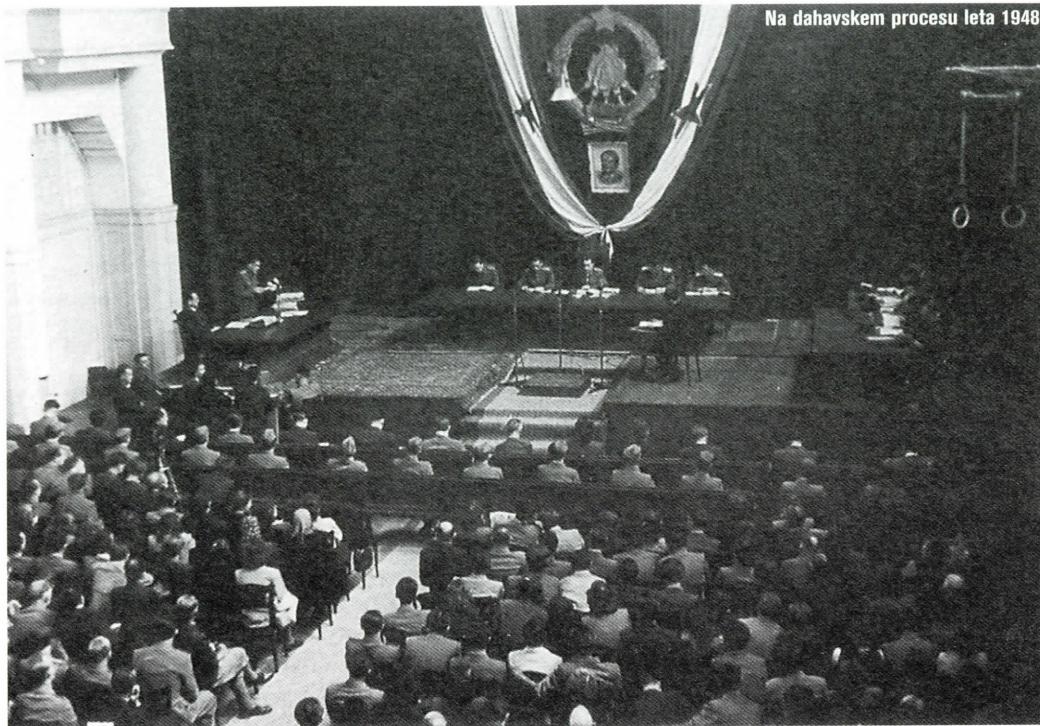

21. februarja 1952 je Zvone Debevec napisal o Srečku Robinščaku še drugo poročilo. Potem ko je uvodoma navedel, česa vse so ga obtoževali, je ponovil, da so ga aretirali skrivoma, po svoji "mreži" pa so razširili vest, da je pobegnil v tujino.

Feliks proti Udbi

6. del

Debevec: "V teku preiskave Robinščak ni ničesar priznal. Izpovedal je sicer, da je na Borlu pristal na sodelovanje z GSP /gestapom/, da pa je takoj po prihodu v Ljubljano to povedal Apih Milanu in drugim funkcionarjem VOS-a ter absolutno zanikal, da bi do osvoboditve imel kakršnekoli stike s kako tujo OS. V teku zasliševanja so se uporabljala proti njemu tudi različna sredstva (bunker, elektrika). Zasliševanjem je prisostvoval tudi polk. Brajnik."

Kot vidimo, so Robinščaka med zasliševanji mučili tudi z elektrošoki, vse skupaj pa je vodil "narodni heroj" polkovnik Udbe Edo Brajnik. Elektrošoke mu je verjetno "dajal" doktor Janez Kanoni (1904—1977; oče znanega novinarja) iz psihiatrične bolnišnice glede na to, da jih je "dajal" tudi Zdenku Zavadlavu.

"Kompromitacija"

Debevcovo poročilo se nadaljuje s poglavjem "Kompromitacija".

"Od prihoda v CZ se je Robinščak do dec. 1949 nahajjal v II. stavbi voden kot ilegalec. Decem-

bra je bil premeščen v bunker I. stavbe, kjer je ostal cca mesec dni. Januarja 1950 pa je bil premeščen v poseben trakt I. stavbe, kjer je bil precej časa sam, pozneje pa dodelen drugim pripornikom. (Puffer, Stepišnik, Kink)."

Iz navedenega se jasno vidi, da so imeli tam zaprte sicer uradno usmrčene dahavce in druge, režim pa se je še leta 1977 lagal svojcem. In se jim laže še danes!

Debevec: "Robinščak je ves čas stremel za tem, da na kakršenkoli način v javnosti zvedo, da se nahaja v zaporu. V ta namen se je poslužil najrazličnejših načinov. Tako je takoj na začetku vzpostavil kontakt z drugimi sopriporrniki v isti stavbi s pomočjo trkanja. Govoril je tudi skozi linice v vratih celice. Starc Antonu, uradniku iz Ljubljane je v okt.-nov. 1949 naročil, da gre do Heinz Jožeta, direktorja višje ped. šole v Ljubljani, ter mu naroči, naj njegovi materi sporoči, da se nahaja v zaporu.

Dalje je sam Robinščak v času, ko se je nahajjal še v II. stavbi, sam izpovedal, da je siguren, da je tudi

sestra Elza v zaporu, da je trkal z drugimi sozaporniki ter jim naročeval naj v javnosti sporočo o njegovi aretaciji ter, da je videl v zaporu Ribič Ivana in verjetno tudi on njega."

Debevec nato opisuje, kako so poslali udbovca, preoblečenega v železničarja, k Robinščakovemu materi v Maribor, kjer ji je izročil ponarejeno pismo, ki ga je Robinščaku narekelovala Udba. Pod pismom se je Robinščak podpisal z imenom Feliks, kar naj bi bil znak materi, da je nekaj na robe. Del poročila z naslovom "Kompromitacija" Debevec konča z naslednjim stavkom: "Prve podatke o kompromitaciji Robinščaka smo imeli že koncem l. 1949, še predno je bil premeščen v bunker in je bil takrat obveščen oddelek in uprava o tem."

Kaj je pravzaprav za Udbo pomnil izraz, da je bil Robinščak "komprimiran"? To, da so jim stvari uhajale iz rok. Robinščaka so aretirali naskrivaj in razglasili, da je pobegnil v tujino. Njemu pa je uspelo iz zapora spraviti informacijo, da ga imajo zaprtega v Centralnih zaporih in celo na posebej skrivnem

oddelku, kjer imajo zaprte uradno že usmrčene dahavce.

Robinščakov pobeg

Naslednje poglavje v Debevcovem poročilu nosi naslov "Pobeg": "Robinščak je pobegnil 28. jan. 1952. Pred pobegom je napisal pisma naslovljena, po njegovem pripovedovanju na sledeče osebe: Stopar Tončka, Šoštanj, kateri je priložil tudi pismo za sorodnike, ministru Kraigherju, Rolih Franju v Zagrebu in Pogačić Nadi v Zagrebu. Zadnjih dveh pisem nimamo in tudi pri zaslišanju omenjena nista priznala, da bi prejela iste. Pisma naj bi oddal na pošto nek študent, za katerega pravi Robinščak, da ga ne pozna, oz. da niti ne ve, če je študent, temveč samo, da je doma nekje iz bližine Šoštanja. /.../

Po njegovem pobegu iz CZ, oz. aretaciji pri Vrstovšku, se je pojavit na univerzi v Ljubljani dne 29. jan. 1952 letak, v katerem neznani pisec piše, da je bil Robinščak zaprt, da je pobegnil in bil ponovno aretiran. Dne 29. jan. 1952 je prejela Apih, sedaj Jamšek Ančka listek, v katerem ji

neznanec soporoča, da je Robinščak v CZ in, da naj obvesti znance, da mu naj pomagajo."

Poročilo o "Feliks"

5. novembra 1952 je Udba izdejala tretje poročilo o Robinščaku z naslovom "Izredno poročilo o 'Feliks'". Naj iz njega navedemo samo odlomek, ki omenja "biro" oziroma zazidani oziroma strogo skrivnostni trakt Centralnih zaporov, kjer je imela Udva zaprte "usmrčene" dahavce: "Iz te stavbe je bil /Robinščak/ po nekaj mesecih sproven v stavbo kjer se nahaja 'biro'. Tu je bil od začetka večkrat na zaslijanju pod zelo ostrimi pogoji (elektriziranje in podobno) in nato smo ga pa pustili samega v celici in je dobil sčasoma tudi kako delo. Spominjam se le, da je v tem času prevedel knjigo 'Die Geheime Front'. Za tem je bil dan v celico skupaj s priponikom za katerega je bilo v časopisu objavljeno, da je bil že leta 1948 likvidiran. S tem je bil skupaj nekaj mesecev in nato je bil v to celico dan še drug priponik, za katerega je bilo ravno tako v časopisu objavljeno, da je bil že leta 1948 likvidiran in kmalu za tem /nečitljivo/.

Dne 28. 1. 1952 je po 3-mesečnem piljenju železnegra okvira na

oknu pobegnil in se zatekel h Koperjievim v Moste v Ribniško 6 kjer se je prebolekel in takoj zjutraj krenil k Šubic Valeriji, Cigaletova 11, od tu pa k Vrstovškovim v Trnovo. Tu je bil še isti dan aretiran, toda je med tem časom poslal napisana pisma svoji materi, dr. Črnej Ivanu v Zagreb, Korošec Mihi v Zagreb in pismo za tovariša ministra Kraigherja. Po sprovedbi v zapore smo sestavili falsificiran zapisnik zasljanja, podvzeli ukrepe da je bil aretiran že novembra meseca 1951 na sektorju Jesenic kot ilegalec pod tujim imenom in šele kasneje identificiran kot 'Feliks' od strani našega organa in bil kot tak sproven v centralne zapore UDV za Slovenijo ter ob tej priliki tudi prvič pobegnil na postaji v Ljubljani. On je ostal v zapore in mi smo pa podvzeli ukrepe, da se je na podlagi nove kombinacije prikazalo, da je drugič pobegnil ob priliki, ko je skupaj s priponiki kidal sneg pri centralnih zaporov. Falsificirali smo pisma naslovljena materi in drugim njegovim zvezam ter v teh pismih prikazali, da je zopet svoboden in da ima trden namen pobegniti pre-

ko meje v Madžarsko. Kasneje smo tudi preko agenture poslali pismo

iz Budimpešte materi, češ da se od tam oglaša. Mati je prepričana na podlagi prvega resičnega pisma, da se nahaja v centralnih zaporih odn. da je zaprt in se ni dala nikakor prepričati, da je pobegnil.

Nadzorovanje matre

Pričakovati je da bo mati podvzela vse, da ga nekako najde. Že ob priliki drugega pobega je rekla, da se bo obrnila na ONZ na oddelki za clovečanske pravice in poleg tega pa angažirala vse svoje in njegove zvezze za to, da ugotovi kje se nahaja. .../ Poleg tega pa lahko predpostavljam, da je sam 'Feliks' organiziral celo stvar na ta način, da je dal kakšni zvezi posebno pismo v katerem je podrobno opisal ves postopek v zaporih, kateremu je pa naročil, da ga odda materi le v slučaju, če se on po drugi aretaciji ne bo vrnil. Ta predpostavka je sicer vprašanje, toda z ozirom na njegovo vsestransko razgledanost - tudi v obveščevalnem smislu je ta predpostavka verjetna. Vsled zgoraj navedenih stvari je nujno, da se problem aktivno obdeluje in naj bi se podvzeli sledeči ukrepi:

V Mariboru je potrebna kontrola pošte naslovljene na njegovo mater in na preje omenjene zvezze, da

se s tem prepreči ev. intervencije v inozemstvu in ravno tako tudi pri nas, poleg tega pa, da iz kontrole pošte vidimo kakšne ukrepe povzema njegova mati. V Zagrebu je potrebno usmerjati že obstoječo mrežo, posebno na dr. Črneta in na Burnašić-Pogačić Nado. V Ljubljani ravno tako izkoristiti že obstoječo mrežo in kontrolo vseh navedenih v poročilu."

En izvod poročila je bil poslan Milošu Bučarju.

Ponarejeno poročilo

9. januarja 1953 je bilo napisano še četrto poročilo z naslovom "Poročilo o aretacijah, preiskavi in pobegih Robinsček Srečka", pod katerim je bil podpisani Boris Čižmek. Značilnost tega poročila je, da je sestavljeno na podlagi številnih ponarejenih listin Udbe in zato nikakor ne prikazuje resnične zgodbe. Na koncu tega poročila o Robinščaku izvemo še naslednje: "14. 3. 1952 se je Robinščak pismeno obrnil na svojega nekdanjega sošolca Homer Franja, učitelja v Rajhenburgu, kjer prosi, da bi priloženo pismo izročil Robinščakovemu materi v Mariboru, kar je Humer tudi izvršil."

Zadnji stavek Čižmekovega poročila se glasi: "Po vseh znakih sodec je smer njegovega pobega nakazana v NR Hrvatsko ter od tam dalje na Madžarsko." Te besede so v resnici pomenile brisanje sledi za Robinščakom. V resnici ga je Udva ubila z drugimi dahavci. Brez "obsodbe" seveda.

Vsa štiri poročila Udbe o Srečku Robinščaku so bila sestavni del dosjeja o dahavskih procesih na notranjem ministrstvu oziroma mape, ki jo je režim uporabljal pri komunikacijah s sorodniki dahavcev. Iz primera Robinščak vidimo, kako je Udva skrbelo, da skrivnost o zazidanem traktu Centralnih zaporov na Poljanskem nasipu ne bi prišla v javnost. Govori pa nam tudi o tem, da so na Udvi oziroma notranjem ministrstvu ves čas natančno vedeli, kaj se je dogajalo z uradno usmrčenimi dahavci po njihovi uradni smerti, a so sorodnikom ves čas lagali. Umor in laž sta bila pač najvsakdajnejši orodji slovenskih komunistov.

Ivo Žajdela

Izredno poročilo o "Feliks"

"Feliks" je bil aretiran konspirativno maja 1949 v Celju, na os vi podatkov, ki smo jih poseodovali, da je naveden leta 1941 pr stal namestnik KDS Maribor dr. Machulejko in se delovanje in da se je kot tak povezel v Ljubljani z znanim sodelavcem OF tovari Apih Miljanom. V Ljubljani je imel nato nekaj kontakrov z organi GSP, za kar je pa v preiskavi izpovedal, da je o sami vrbovki p vedaš tvoj. Apih in da sta nato skupaj delpla porodila za organ GSP. Glede tega poročanja stvar še ni popolnoma jasna. Po nekaj mesecih je odšel "Feliks" v Zagreb, kjer se je povezel z ing. Kankijsom in drugimi in kot izpove je tako oin. na tak način nadaljeval z delom za OF med zagrebčkimi Slovenci. Valed deloval za OF je bil v Zagrebu aretiran s strani ustaške policije ter odveden v tabornicu Jasenovac. V tabornici je bil nekako do kon leta 1944, na kar je bil pa na zelo problematičen način izpuščen in je šel na Dunaj, kjer se je povezel v znani "Unamski komite". Znano je tudi, da je bila skoraj vsa zagrebčka OF organizacija na Dunaju, za kar vsi trdijo, da so zelo aktivno delali, zzano je, da to ne drži, pač pa da so vaj problematični. Pri tem mora omeniti, da je v Zagrebu pojavljal takor za ostale tako tudi u "Feliks" major Abwehra Remesch, iz česar je razvidno da kaj je tudi ta intervencija iz izpušč problematična značaja. Ob razpuštu Nemčije je bil na Dunaju, kjer se je med drugim povezel tudi z Rusi in je pravzaprav bil tudi po tej plati problematičen. Pol vsega navedenega je nastopil v samem problemu kot nerazšiščen Apih Miljan, valed česar je bil "Feliks" - delno tudi aretiran. V zaporu je bil kot ilegalec najprej v stavbi sanic, kjer se je poiskoval legalizirati z morske trdkami, na steno in poleg tega je poizkušal tudi s porcijsko za brano sporočiti domačim, da se naha v zaporu. Delje je razvidno iz njegove izjave, kjer pravi, da je živil gal neko doma prijavljeno pesem, na kar mu je Koroška Elza v znak, da ga je spoznala odgovorila. Da se mu je vse to posrečje razvidno iz zasiščenih sordnikov, ki so vse te stvari kasnej potrdili. Iz te stavbe je bil po nekaj mesecih sproven v stav kjer je se nahajal "biro". Tu je bil od začetka večkrat na zaslijanju pod zelo ostrimi pogoji (elektriziranje in podobno) in na smo ga pa pustili samega v celici in je dobil sčasoma tudi kako delo. Spominjam se le, da je v tem času prevedel knjigo "Die Geheime Front". Za tem je bil dan v celico skupaj s priponikom za katerega je bilo v časopisu objavljeno, da je bil že leta 1948 likvidiran. S tem je bil skupaj nekaj mesecev in nato je b v to celico dan še en drug priponik, za katerega je bilo ravno

0166177
86
113

Poročilo o aretacijah, preiskavi in pobegih
Robinsček Srečka.

Dne 15.11.1952 je bil aretiran od patrole KNOJ-a 500 m od meje v notranjosti našega ozemlja na Jezerščini v območju občine Požega. Požega je tuk tuk Anton, kateri je imel pri sebi poleg raznih osebnih predmetov osebno legitimacijo in v celotno knjižico izdanjo v NR Hrvatski. Sproven je bil na poblažljivstvo UDB Kranj ter je med sprovanjanjem nagovarjal militsniku mojemu ga spusti.

V prvih zaslijanjih na poblažljivstvo je F a t u r tajil namenovani pobeg. Pozneje se je pri natravnih osebnih preiskavah našlo zaščito v občini avstrijsko osebno legitimacijo na ime Mlečkič Johanci, naj bi bilo njegovo pravo ime ter epruvetna cimbalčina. V nadaljnjih zaslijanjih je izpovedal, da je prisil ilegalno iz Dunaja v PRJ po obveščevalnih nalogih po katerih je delal živ v Nemčiji in pozneje je imel malog zaposlenišča v vlažnejših industrijskih objektih PRJ, nakazal je vrh nadinjen povezava z organi tuge obv. službe na Dunaju, osebe s katerimi bi moral priti v stik v PRJ itd. kar zavleko preizkavo do 26.1.1952 ko se je na podlagi preverk na terenu ugotovilo, da je iznizil legendo za legendo ter da je veino navepel v legendah neresnično.

Dne 26.1.1952 je bil alučen po slišbenih poslih na poblažljivstvo UDB-e v Kranju tudi major Debevc Zvonko, kateri je prisostvovan pri zaslijanju F a t u r t a, ki ga je sponzoril na H o b i n a ř a k Srečka, katerega je poznal že od prej, valed česar mu je postavil vrsto vprašanj iz njegovega življenja, kar kot F a t o r - M l e c kush ni mogel zanikit ter je na koncu priznal, da je Robinščak Srečko.

Dne 27.1.1952 je bil dan nalog s strani UDB-e za Slovenijo, da se Robinščaka sprovede v CZ v Ljubljano. Vsled ne-budnosti organov pri sprovanjanju ter izkorisitev vloško zapadi sneg je Robinščaka na postaji v Ljubljani pobegnil z vlaka. V teku noči od 27. - 28.1. se je prebolekel iz priponiške oblike v civilno pri svojih starših znancih Kopitarjevih v Hostah.

Dne 28.1.1952 je bil Robinščak ponovno aretiran na stanovanju svojega znance Vrastovšek Alojza v Gerbiševi ulici ter v spremstvu ppor. Kavčiča Mirčeta sproven z Japonom v CZ, a je valed malomilnostni ppor. Kavčiča ponovno pobegnil.

Centralna tiralica na dala rezultav do 31.1.1952 ko je bil Robinščak aretiran v gostilni v Stuhovcih pri Kamniku, kjer je bil vsled smanjivega ponosjanja pridržan po organiku LM po Bogataj Ivanu ter sproven v CZ.

Dve udbovski poročili o "Feliks" oziroma Srečku Robinščaku; od 24. 5. 1951 do 9. 1. 1953